

ŠV. KAZIMIERAS

Milam Šrak Tarui

Kazimierui Pankui

antoniui

Rev. Viktoras Gidžiūnas, O.F.M.

Brooklyn NY

1977 XII. 16

ŠV. KAZIMIERAS

VIKTORAS GIDŽIŪNAS, O.F.M.

DR. KASYS PIKUS
ARCHYVAS

TĖVŲ PRANCIŠKONŲ LEIDINYS

235.3(414.5)

G1-53

NIHIL OBSTAT:

Fr. Leonardus Andriekus, O.F.M.,
Censor Deputatus

IMPRIMI POTEST:

Fr. Georgius Gailiušis, O.F.M.,
Custos Regiminis.

NIHIL OBSTAT:

Admodum Revdus Dnus Joannes Balkunas,
Censor Deputatus

IMPRIMATUR:

Bryan Josephus McEntegart, D.D.,
Episcopus Bruklyniensis.

Bruklyni, die XV Martii 1958.

RELIGINĖ KULTŪRA

Šventųjų gyvenimai Nr. 1

Spaudė Pranciškonų spaustuvė Brooklyne,
N. Y., 1958, jubiliejiniais šv. Kazimiero me-
tais. Tiražas 3000.

P 3048

ŠVYTURYS TAMSIOJE NAKTYJE

NUO TOS DIENOS, kai pirmoji nuodėmė sugadino Dievo sukurtąjį pasaulį ir pažeidė žmogaus prigimtį, žemę nuolat vilgo sunkaus darbo išspausti prakaito lašai, ir per suvargusį žmogaus veidą nuriedą neviena skausmo ašara. Nesidžiaugdamas, o verkdamas ateina kiekvienas žmogus į šį pasaulį. Kiekviena karta atsineša vis naujų problemų, kurių, tinkamai neišsprendusi, palieka klaidžius klystkelius ateinančioms kartoms. Iš čia kyla klaidingi mokslai, neteisingas ekonominių vertybių pasidalinimas, o paskui revoliucijos, karai, kurie atneša vergiją ir geležinius pančius tūkstančiams ir milijonams žmo-

KU biblioteka

093000248862

nių. Ištisi amžiai, tartum audringi debesų kalnai, ritasi vieni ant kitų nusinešdami užnarštin žmonių lūkesčius, troškimus ir išgyvenimus.

Taip eina žmonės klajūnai per gyvenimą, kaip beduinai per plačias dykumas, ir džiaugiasi apgaulingais mirażais, bet nepajėgdami pasiekti savo kelionės tikslo, jausmų apvilti, krenta lyg plaštakės nudegusios savo sparnelius. Tamsi naktis ateina kiekvienam ir nebūtinai gyvenimo viduryje. Šioje žemėje kiekvieną mirtingąjį pasitinka anie trys Dantės "Dieviškosios Komedijos" žvėrys: pantera, liūtas ir vilkas: ištvirkimas, puikybė ir šykštumas. Šie žvėrys sudraskytų kiekvieną, jei išminties Viešpats, kaip Dantei Viriglijus, neduotų vadovų, kurie saugesniais keliais išvestų iš to klaidaus miško.

Tie vadovai yra mūsų pačių kūno broliai, kurie gyvena pasaulyje ir nesusitepė, kurie buvo garsūs ir nesi-

didžiavo, turėjo turtų, bet juose nepalaidojo savo širdies. Šie dvasios galiūnai yra šventieji, kurie lyg švyturiai nušviečia mums kelią, vedanti į antgamtinio gyvenimo uostą. Jų turi kiekviena tauta. Jų turi ir Lietuva. Vienas iš tokių švyturių mums yra ne iš dangaus nužengęs, bet mūsų tėvynės keliais vaikščiojęs, jos tamsiuose miškuose medžiojęs ir dingose gediminaičių pilyse gyvenęs karalaitis šv. Kazimieras.

GRAŽIOS JAUNYSTĖS PRASIS- KLEIDIMAS

APLINKA, kurioje 1458 m. spalio 3 d. gimė būsimasis šv. Kazimieras tobulybės prasiskleidimui, nebuvo palanki, nes jis gimė karališkuose Kro-

Vavelio pilies vaizdas Krokuvoje 16 a. šioje pilyje 1458 spalio 3 gimė šv. Kazimieras.

kuvos rūmuose. Rūmų puošnumas, drabužių švelnumas, žaislų perteklius ir auklių pataikavimas dažnai dar mažuose karalių kūdikiuose pasėja puikybės ir kitų ydų daigus. Laimi mūsų karaliai šio aplinkuma nepažeidė, nes nuo blogos įtakos ji budriai saugojo tikinčiųjų tėvų akys.

Kazimiero seneliai — Jogaila ir Sofija Alšėniškė — buvo taurūs lietuviai. Jogaila, priėmęs krikštą, įvedė krikščionybę Lietuvoje. Jo tėvas Kazimieras, didysis Lietuvos kunigaikštis ir Lenkijos karalius, pastatė daug bažnyčių ir vienuolynų. Motina gi austrė habsburgaitė buvo pamaldi ir griežta vaikų auklėtoja. Iš motinos Kazimieras paveldėjo gyvą tikėjimą ir pamaldumą, o iš tėvo lietuvišką nuosaikumą, teisingumą, santūrumą, taikingumą ir ištvermę. Geri tėvai ir parinkti sumanūs auklėtojai giliai įdiegė jaunoje berniuko širdelėje dorybių daigus, kurie tolydžio augo, bujojo, skleidėsi iki pražydo šventumo žiedais.

Šv. Kazimiero auklėtojai buvo Krokuvos dvaro pareigūnai Šidloveckiai, garsus kronikininkas kan. Jonas Dlugošas ir literatas humanistas Kallimachas. Iš likusių Kazimiero auklėjimo taisyklių matome, kad jis buvo

Kazimieras Jogailaitis (kairėje) ir Elzbieta (dešinėje) — šv. Kazimiero tėvai.

saugojamas nuo pataikūnų, mokomas maldingumo, tvarkingumo, kuklumo, teisingumo, iškalbos ir fizinės mankštos. Svarbiausias Kazimiero auklėtojas buvo Krokuvos kan. Jonas Dlugošas. Iš jo karalaitis daug išmoko apie įvairias šalis, krikščionių tikėjimą, popiežių, Romą ir šv. Žemę. Jis supažindino berniuką su Lietuvos ir Lenkijos praeitimi, papasakojo jam apie Žalgirio mūši, išmo-

Sofija, šv. Kazimiero sesuo (kairėje), ištekJusi už Frīdricho iš Brandenburgo.

kē lotynų kalbos ir pradėjo lavinti iškalboje.

Karalaičio auklėjimą kurį laiką sutrudgė tėvų noras išodinti jį Vengrijos karaliaus sostan. Trylikametį berniuką tėvai, kai kurių Vengrijos didikų remiami sumanė pakelti karaliumi ir apvainikuoti šv. Stepono vainiku. Dievo tačiau jam buvo skirta ne karališkas vainikas, bet šventojo aureolė. Suirus neapmokamai kariuomenei ir Vengrijos didikų nuomonei pasikeitus, Kazimieras grįžo į Krokuvą ir toliau tęsė savo mokslą. Tas pats Dluogošas kartu su Kallimachu dar pagilino Kazimiero retorikos žinias ir praplėtė pasaulio ir politikos pažinimo akyratį.

Kanauninko Dluogošo atpasakoti apaštališki jo senelio Jogailos darbai žavėjo karalaitį. Jis savo lakia vaizduote dar tada skrido į Lietuvą ir matė, kaip Jogailos sušaukti lietuviai būriais priėmė krikštą. Regėjo jis tada nuliūdusių vaidilų veidus, kai Šventaragio slėny buvo gesinamas

J. Dlugošas moko karalaičius, per jo petį žiūri šv. Kazimieras.

šventoji ugnis ir kai šniokšdami krito pakirsti šventieji ažuolai. Džiaugėsi jis, kai iš savo mokytojo sužinojo, jog jo senelis šventaragio slėnyje pastatė Vilniaus katedrą, joje įsodino pir-

mąjį vyskupą Andriejų ir įkūrė kanauninkų kapitulą. Tada jis ir nenujautė, kad, tos kapitulos kanauninkų maldų balsams aidint, per šimtmečius jo kūnas ilsėsis Vilniaus katedroje.

Pajuto jis tada, kaip tikėjimo liepsna ėmė deginti jo jaunutę krūtinę, to tikėjimo, kurį taip nuoširdžiai platinė jo senelis ir kuriam plėsti ir palaikyti jo tėvas pastatė tiek daug bažnyčių ir vienuolynų. Maldos saldybės skendėjo jis rytmetį, pakilęs iš savo lovelės; malda jis sveikino sidabriniais drabužiais pasipuošusį rytą; malda pradėdavo jis savo pamokas ir žaidimus; maldos žodžius šnabždėjo jo lūpos prieš valgį ir po valgio. Maldoje skendėjo jis Vavelio katedroje mišių metu, klūpodamas šalia savo tėvelių.

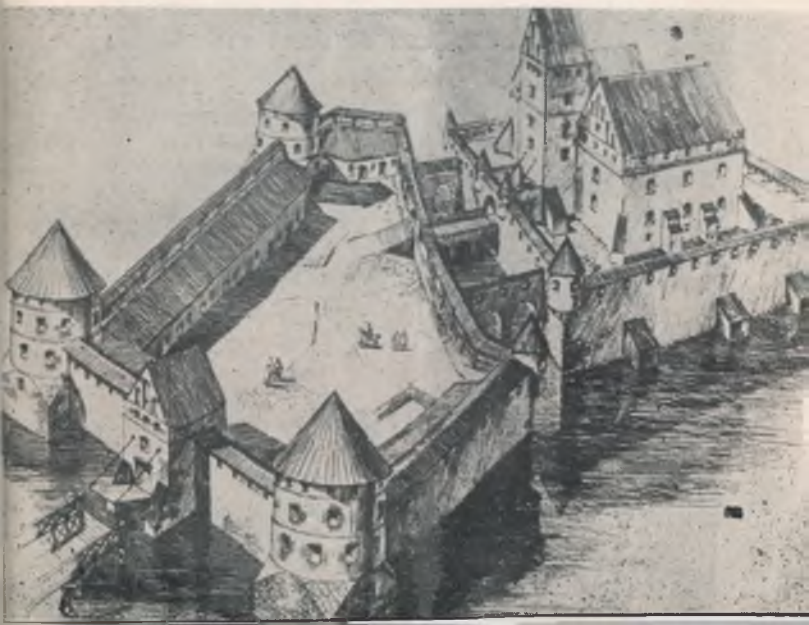
KARALIAUS SOSTO ĮPĒDINIS

VYRESNIAJAM broliui Vladislovui atsisėdus Čekijos sostan, sumanus tėvas Kazimierą pradėjo ruošti savo įpėdiniu. Norėdamas supažindinti jį su valdomais kraštais, jis imdavo jį savo kelionių palydovu ir pavesdavo jam kai kurias administracines pareigas. Žinome, kad septyniolikametis Kazimieras su broliu Jonu Albrechtu 1474 m. atvyko į Lietuvą. Keliaavo jie tada žiemą per Rodomą ir Gardiną ir pakeliui į Vilnių medžiojo Beržtų giriose, kur kitados medžiojo ir Kazimiero senelis Jogaila ir kiti Lietuvos valdovai. Kiek laiko tada Kazimieras išbuvo Lietuvoje, ką jis ten veikė ir koki įspūdį ji jam padarė, nežinome. Žinome tik, kad 1475 m. jie

Vilniuje šventė Velykas, ir kurį laiką, ten gyvendamas, tėvas tvarkė valstybės reikalus. 1476 m. balandžio mėnesio gale karalius su sūnumis lankėsi kryžiuočių sostinėje Marienburge, o tą pačių metų Kalėdas su jais šventė Vilniuje ir čia pasiliko kelis mėnesius, nes 1477 m. gavėnios metu Kazimieras gyveno Trakuose. Paskui visi grįžo į Lenkiją ir sekantįjį metais kovo mėnesį vėl abu broliai su tėvu buvo Lietuvos Brastoje. 1479 m. gruodžio mėnesį trys karaliai: Kazimieras, Jonas Albrechtas ir Aleksandras medžiojo Lietuvos miškuose ir Kalėdoms buvo sustojęs Gardine. 1481 m. karalius su sūnumis vėl atvyko į Vilnių ir, norėdamas nuraminti lietuvių nepasitenkinimą, kad neduodąs Lietuvai vietininko, sumanė ilgiau pasilikti. Tuo metu buvo suorganizuotas sąmokslas, bet jis nepavyko. Sąmokslui pasisėkus, gal būtų žuvęs ir Kazimieras.

Kelionėse supažindinęs sūnų su Lenkija ir Lietuva, seimais ir valstybės valdymu, tėvas 22 metų Kazimierą įjungė į administracinį darbą. Jis jam pavedė kai kurias teismo, karo, išdo ir kanceliarijos pareigas. Tėvui dvejus metus gyvenant Vilniuje, sū-

Vytauto statyta pilis Galvės ežere Trakuose. Šioje pilyje dažnai lankėsi šv. Kazimieras.

nus Kazimieras jį pavadavo Lenkijoje. Šias pareigas einant, ir pasireiškė jauno karalaičio, kaip valstybininko, gabumai. Dar kūdikystėje budrios Kazimiero akys buvo pastebėjusios, kaip daug pinigų būdavo išleidžiama puotoms, kuriose nevisuomet būdavo užlaikomi krikščioniško padorumo principai. Dabar jis pastebėjo, kaip valstybės išdas tuštėdavo dėl jo valdytojų lengvapėdiškumo ir nesąžiningumo. Karalaitis pradėjo prižiūrėti, kad sunkiai surinkti valstybės pinigai nebyrėtų bereikalingai. Taip elgdamasis, Kazimieras netrukus savo sutaupytais pinigais pradėjo išpirkinėti tėvo užstatytus karališkus dvarus. Dvaro aplinkoje jis nepakentė moralės dėsnių laužytojų ir be pasigailėjimo šalino netikusius dvariškius. Karalaitis stengėsi sustabdyti provoslavijos plitimą rytinėse provincijose ir pagerinti pašlijusius santykius su Roma dėl tėvo

Senasis Vilnius pagal Brauno atlasą 1581 m.

bičiuliavimosi su Čekijos husitais. Jis sielcojosi vis didėjančiu turkų pavojumi. Jo rūpesčiu buvo parašytas ir kovoje su turkais žuvusio dėdės Vladislovo gyvenimas.

Pagaliau 1483 m. tėvui grįžus į Lenkiją, Kazimieras gegužės mėn.

P 3048

atvyko į Vilnių ir tėvo vardu pradėjo dėti kanceliarijoje registruodamas kvitus. Visus šiuos darbus bedirbant ir asketiškai gyvenant, pašlijo Kazimiero sveikata. Jam Vilniuje esant, stipriai pasireiškė džiovos ženklai, prieš kurią anais laikais daktarai buvo bejėgiai. Patyręs apie baigiančią degti savo gyvenimo žvakę, jau

Gardino miestas dabar. Ant aklno matosi pranciškonų bažnyčia ir vienuolynas. Šitam mieste mirė šv. Kazimieras.

nasis karalaitis nenusiminė, tik dar sąžiningiau ėjo savo pareigas ir dar uoliau atlikinėjo savo dvasinio gyvenimo pratybas. Tiesa, jis jau nepajėgė daugiau jodinėti, dėl to kai 1483 m. liepos mėnesį su savo palydovais į Trakus atvyko didysis vokiečių ordino magistras, Lietuvos ir Lenkijos vasalas, tai Kazimieras jo ristu žirgu jau nepasitiko. Pagaliau kai 1484 m. pradžioje tėvas išvyko į Liublino seimą, tai Kazimieras, ten vykti nepajėgęs, su motina ir broliais pasilikę Gardine ir, džiovai spaudžiant, atsigulė į lovą. Nors ir rūpestingai jis buvo motinos slaugomas, bet karalaitis iš lovos jau nepakilo. Ir kai Nemunas pilies papėdėje žadėjo išsivaduoti iš savo ledinių pančių, Kazimieras kovo 4 dieną užbaigė savo žemiškojo gyvenimo dienas. Jo kūnas buvo nugabentas į Lietuvos sostinę ir palaidotas jo senelio statytoje Vilniaus katedroje.

PRASISKLEIDĘ DORYBIŲ ŽIEDAI

ŠV. KAZIMIERAS mirė pačioje jaunystėje, eidamas 26 metus, bet ir per tą trumpą gyvenimo laikotarpį jo sieloje suspėjo pražysti gražiausi dorybių žiedai. Dar kūdikystėje jis giliai tikėjo Dievą ir, tikėjimo akimis žiūrėdamas į pasaulio santvarką ir žmonių paskirtį, sąžiningai atlikinėjo savo pareigas. Dievo ir artimo meilė jam teikė išganymo viltį, kurioje jis matė savo gyvenimo prasmę ir dėl to karaliaus rūmuose pradėjo asketo gyvenimą.

Prigimties apdovanotas gero temperamento savybėmis, paklusnus auklėtojams ir Dievo malonės veikimui, jaunuolis išugdė taurų būdą ir tvir-

Vilniškis trijų rankų šv. Kazimiero paveikslas, pieštas apie 1536 m. pagal dingusį originalą.

šv. Kazimiero užtarymu stebuklingu būdu išgydomas ligonis. Iliustracija paimta iš 1629 Neapolyje Hiliariono išleistos knygelės.

tą charakterį taip, kad jo paties auklėtojai jį laikė šventuoju. Supratęs Dievo duotų gabumų reikšmę, karalaitis pasiekė didelio išsilavinimo, kuri jo atveju galima vadinti išminties dorybe, taip reikalinga valdovams. Jo laikų kronikininkas sako, kad “jis

Šv. Kazimieras dalija išmaldą vargšams.

buvo labai protingas ir doras, ir visi žmonės apie jį tik daug gera kalbėjo”.

Išmintis nedaug padeda nedoram žmogui. Šv. Kazimieras tai puikiai suprato, dėl to jis šalinosi nuo puotų

stalo, kur būdavo pažeidžiamas nuosaikumas valgant ir geriant. Jis vengdavo pasilinksminimų, kuriuose būdavo užgaunami doros jausmai. Savo sielos skaistybės išlaikymui Kazimieras jieškojo vienatvės, prašė pagalbos maldoje ir asketinėmis priemonėmis kietai suėmė savo protą, valią ir jausmus. Būdamas skaistus, nepakentė, kad skaistybė būtų kitų pažeidžiama, dėl to, gavęs valdžios, šalino iš dvaro tuos, kurie šių dorybių nepaisė. Jis buvo taip pamilęs skaistybę, kad ligoje, daktarų patartas sveikatos dėliai jos išsižadėti, geriau norėjo mirti, nei klausyti šio nedoro medikų patarimo.

Jei šv. Kazimiero tėvas buvo laikomas teisingu karaliumi, tai jo sūnus dar labiau pasižymėjo teisingumo dorybe. Jo teisinga ranka pasiekdavo plėšikus, galvažudžius, eikvotojus ir kitokius visuomenės skriaudikus, kurie neišvengdavo užpelnytų bausmių. Jis labai rūpinosi, kad teisingumas ir

Vilniaus katedra. Dešinėje šv. Kazim'ero kopnyčia.

nuosaikumas įsiviešpatautų žmonių papročiuose. Jei gretinti jį su kitais jo broliais, tai jis buvo energingesnis, valingesnis, gabesnis ir pamaldesnis už visus keturis jaunesnius brolius.

Šv. Kazimiero koplyčios vidus su jo karstu
Vilniaus katedroje.

Šv. Kazimiero karstas altoriuje

Kazimieras nepasitraukė iš viešojo gyvenimo, kaip tai darė kiti šventieji. Jis sugebėjo siekti tobulybės ir daryti atgailą ten, kur mažiausiai tai įmanoma — karaliaus rūmuose. Nuo gausiai valgiais apkrauto stalo jis pakildavo nepasisotinęs, o po minkštu karalaičio drabužiu jo švelnų kūną raižė aštri ašutinė. Dažnai dienos bėgyje, atitrūkęs nuo žemiškų rūpesčių, jis paskęsdavo gilioje maldoje ir dvasios sparnais kildavo į Viešpatį. Naktimis besimeldžiant išsekdamo jėgos, dėl to neretai rytmetį rasdamo jį tarnai užsnūdusį asloje. Klaupėsi jis maldai prieš kryžių, kad apmąstytų Išganytojo kančią, ir eidavo į bažnyčią aplankyti Kristaus švč. Sakramente. Atsitikdamo, kad vidurnaktyje atrasdamo jį žmonės klūpantį prie uždarytų Vilniaus katedros durų.

Ypatingą meilę šventasis rodė Dievo Motinai Marijai, kurios Nekaltas Prasadėjimas (nors anuo metu dar

nebuvo dogma) jam buvo žinomas iš jo tėvų mėgiamų pranciškonų — bernardinų. Marijos garbei jis kalbėdavo ir tą gražių jo karste atrastą himną: “Omini die dic Mariae”. Teisingai S. Sužiedėlis rašo, kad šv. Kazimieras “vaikščiodamas po Vilniaus

šv. Kazimiero karsto atidarymas; sienos paveikslas iš šv. Kazimiero koplyčios.

šv. Karių koplyčia šv. Petro ir Povilo bažnyčioje su jojančiu šv. Kazimieru. Į šią bažnyčią 1953 m. buvo perkeltas šv. Kazimiero karstas, uždarius Vilniaus katedrą.

grindinį, žmogaus nuodėmių nuslidingą, neapgalimu ilgisi šaukėsi Marijos, melstinai kvietė Dievo Motiną į savo miestą, ir dėl to šventųjų Karalienė neaplenkė savo tarno atsidūsėjimų”. Vilnius tik vėliau susilaukė

Aušros Vartų ir šv. Kazimiero garbės. Žmonės tai suliejo į vieną Dievo malonės spindulių pluoštą, dėl to paveikluose kartais randamas šv. Kazimieras prie Aušros Vartų, nors jo gyvenamu metu jų dar nebuvo.

Dar savo kūdikystėje Kazimieras pamilo paprastus žmones. Kai karaliaus dvare muistėsi aukštos kilmės didikai, kai puotose skambėjo taurės, aidėjo įkaitusių ponų juokai, tai už pilies mūrų jis girdėjo varguolių žingsnius, kurių medinėse klumpės kaukšėjo akmeninėse gatvėse. Jis matė jų juodas pūslėtas rankas ir gyvenimo vargų išvogotus veidus. Graudulys suspausdavo jo širdį, kai matydavo jų vargus ir skriaudas. Karalaičiu gimęs, jis jautėsi esąs paprastas žmogus ir, eidamas valdovo pareigas, stengėsi būti teisus, neatsižvelgdamas į žmonių luomus. Pažino jį ir varguoliai, išalkę ir paliegę. Džiaugėsi jį pamatę, nes meilė ir užuojauta

jiems veržēsi iš jo šventos širdies. Ne-
nuostabu tad, jei jam mirus, jie pir-
mieji pradėjo bėgti prie jo karsto ir
pirmieji per jo užtarimą gavo viso-
kiariopų malonių.

Įsižiūrėjus į Kazimiero gyvenimą
bei jo praktikuotas dorybes ir pada-
rytus stebuklus, netenka stebėtis, kad
karaliaus sūnus, Bažnyčios paskelb-
tas šventuoju. Tiesa, dėl įvairių prie-
žasčių Leono X popiežiavimo metu
(1516) pradėtoji kanonizacijos byla
ilgai nusitęsė iki kol Klemensas VIII
1602 m. lapkričio 7 dieną mūsų Ka-
zimierą paskelbė šventuoju. Gavus
popiežiaus bulę ir parvežus iš Romos
šv. Kazimiero kanonizacijos vėliavą,
lietuviai savo šventajam Vilniuje su-
rengė didelį trijų dienų triumfą, nes,
sulaukusi šventojo kanonizacijos,
džiaugėsi visa Lietuva.

Šv. Kazimiero pasirodymas Lietuvos kariuomenei ties Polocku. Paveikslas yra Panevėžio katedroje, piešė dail. Jonas Mackevičius.

ŠVENTOJO REIKŠMĖ MŪSŲ TAUTAI

ŠV. KAZIMIERAS yra giliai įaugęs į lietuvių tautą ir susijęs su jos istorija, dėl to jo reikšmė mūsų tautai labai didelė. Kilęs iš garsios lietu-

vių kunigaikščių giminės, daug kartų lankęsis Vilniuje, Gardine miręs ir palaidotas Vilniaus katedroje, jis plačiai išgarsina Lietuvos vardą. Jo skaistaus šventumo aureolė apvainikuoja visą gediminaičių giminę, išgarsindama ją visame pasaulyje.

Šv. Kazimieras Lietuvos karius perveda per Dauguvą. (Iliustracija iš Hiliariono knygelės, išleistos 1629 m. Neapolyje).

Visiems šiandieną jau yra aišku, kad krikštas Lietuvai be savo antgamtinės reikšmės buvo kartu didelė poli-

Lietuvos pranciškonų provincija 1729 m. pavadinta šv. Kazimiero vardu. Paveiksle matome Vilniaus pranciškonus, dešinėje provincijos centrinis vienuolynas, kairėje šv. Onos bažnyčia, gilumoje — bernardinų-pranciškonų bažnyčia.

Kretingos pranciškonų vienuolynas, šv. Kazimiero provincijos centras nepriklausomos Lietuvos metu.

tinė ir kultūrinė vertybė; jis jai padėjo apsiginti nuo vokiečių ordino ir atsispirti provoslavijai, kuri su saviimi nešė ir surusėjimo pavojų. Vokiškasis pavojus vėliau reiškėsi protestantizmo forma, o rusiškasis šalto provoslavizmo priespauda.

Pats šv. Kazimieras rūpinosi, kad provoslavų įtaka rusiškose srityse nenustelbtų katalikybės. Tai buvo ne vien religinis, bet ir tautinis reikalas. Šv. Kazimieras ir po mirties lietuvių tautoje garsėjo kaip antirusiškos kovos simbolis. Jis stebuklingu būdu 1518 m. ristame žirge apsireiškęs padėjo lietuviams pereiti patvinusią Dauguvą ir prie Polccko sumušti Maskvos kariuomenę. Panašiu būdu jis padėjo ir vėliau Lietuvos kariams dar 10 kartų. Paskelbus Kazimierą šventuoju, jo kultas sąmoningai buvo kreipiamas į rytus kur vis labiau didėjo stačiatikių pavojus. Pagaliau Lietuvai netekus laisvės, mūsų tautiečiai "giesmėje čėsų praėjusių" šaukėsi šv. Kazimiero pagalbos.

Suprasdami šv. Kazimiero reikšmę, mūsų tautos priešai labai jo neapkentė, dėl to atveją atvejais šv. Kazimiero relikvijos neturėjo ramybės. 1655 metų vasarą, rusams užimant

šv. Kazimieras Darsūniškio m'esto ženkle.

šv. Kazimiero bažnyčia Suvalkuose.

Vilnių, šventojo kūnas 8 metus buvo paslėptas Roženkoje. Reikėjo jį slėpti ir 1703 m. švedų invazijos metu. Nepaliko jo kūno ramybėje ir bolševikai, nes jiems, Vilniaus katedrą pavertus muziejumi, šventojo Kazimiero kūną 1953 m. reikėjo perkelti į šv. Petro ir Povilo bažnyčią Antakalnyje. Kaip Rusijos carų metu buvo draudžiama švęsti šv. Kazimiero šventę, taip ir šiais metais tos pačios Rusijos bolševikai neleis iškilmingai paminėti ir 500 metų šventojo gimimo

jubiliejaus. Tas betgi nepakirs lietu-
vio dvasios polėkių, o pažeista lietu-
vio širdis dar labiau pamils šventąjį
ir mels jo pagalbos nelygioje kovoje
su tautos priešu ir naikintoju.

Mūsų jaunimui šv. Kazimieras yra
tėvynės meilės pavyzdys ir vadovas
dorybių kelyje. Jis mylėjo Lietuvą,
mėgo jos žmones, medžiojo jos miš-
kuose, nors buvo gimęs svetimoje ša-
lyje ir dargi mišrioje šeimoje. Kaip
tėvynės mylėtojas jis yra pavyzdžiu
ir mūsų svetur gimusiam ir augu-
siam jaunimui. Jo tikėjimas, viltis,
meilė, išmintis, teisingumas ir skais-
tybė mūsų dienų jaunimui yra lyg
švyturiai tamsiuose jaunystės gyve-
nimo klystkeliuose, apšviečią kelią,
vedanti į tobulybės kalną — sielos
šventumą.

Visais laikais lietuvių akys ir šir-
dys krypo ir tebekrypsta prie šv. Ka-
zimiero. Rusų carų laikais mūsų tē-
vai atrasdavo suraminimą prie šven-

Šv. Kazimiero paveikslas, seniausiai var-
tojamas lietuviškuose šventųjų gyvenimų
aprašymuose.

tojo karsto. Lenkams užėmus Vilnių, buvome atskirti nuo savo Globėjo, bet mūsų širdžių atodūsius jis girdėjo ir už demarkacijos linijos. Nereikia nusiminti, jis ir dabar girdi savo tautiečių aimanas ne tik tėvų šalyje, bet ir plačiame pasaulyje. Mes tvirtai tikime, kad jis kaip praeityje, taip ir dabar mūsų neapleis ir padės mums išblaškytiems sugrįžti į savo tėvyškės laukus laisvam gyvenimui. Dėl to šiais jubiliejaus metais prašykime jį, kad jis mus globotų gyvenimo klysteliuose ir saugiai nuvestų į Tėvo namus.

Literatūra: Zenonas Ivinskis, **Šv. Kazimieras**, New York 1955; **Šv. Kazimieras**, Lietuvių Enciklopedija, XI, 274—285; S. Sužiedėlis, **Šv. Kazimieras**, 1947.

Šv. Kazimieras garbina Mariją. (Iliustracija iš Hiliariono knygelės).

Šv. Anselmo giesmę “Omni die dic Mariae” labai mėgo šv. Kazimieras. Jos nuorašą rado šv. Kazimiero kars-
te. Giesmė yra ilga apie 60 posmų. Čia spausdiname pirmuosius šešis posmus ir jų vertimą, paimtus iš bažnytinio giesmių rinkinio, išleisto 1926 m. Kaune.

OMNI DIE

Omni die dic Mariae
Mea laudes anima;
Eius festa, eius gesta
Cole devotissima.

Contemplare et mirare
Eius celsitudinem, —
Dic felicem, Genitricem,
Dic beatam Virginem.

Ipsam cole, ut de mole
Criminum te liberet,
Hanc appella, de procella
Vitorum superet

MANO SIELA

Mano siela, vardą mielą
Imk Marijos branginti;
Jos kilnumą ir gerumą
Maldingiausiai garbinti.

Eik stebėkis ir gērėkis
Jos danguj iškēlimu,
Ir laimingu, stebuklingu
Motinos nekaltumu.

Garbink Jąją nekaltąją,
Kad nuo kalčių gelbētų;
Šaukis Josios, iš didžiosios
Nuodēmės kad ištrauktų.

Haec persona nobis dona
Contulit coelestia;
Haec regina nos divina
Illustravit gratia.

Lingua mea, dic trophaea
Virginis puerperae,
Quae infictum maledictum
Miro transfert germine.

Sine fine dic Reginae
Mundi laudum cantica,
Eius bona semper sona,
Semper illam praedica.

Ji gērybių, brangenybių
Pagamino švenčiausių;
Per Mariją nūn įgyja
Žmonės dovanų gausių.

Lūpos šaukit, giesmės plaukit
Dievo Motinai garbiai,
Nes žuvimą, prakeikimą
Ji nustūmė nuostabiai.

Tat maldauki, nepaliauki
Jai giedoti nuo širdies
Ir beribę Jos šventybę
Nuolat garbink lig mirties.

DR. KASYS PIMKUS
ARCHYVAS

KAINA

1 Lt - ct

MALDA Į ŠV. KAZIMIERĄ

Dieve, kurs Šv. Kazimierą tarp karališkų linksmybių ir pasaulio vylių ištvermės dorybe sustiprinai, mes tave meldžiame, kad jo užtarimu tavo ištikimieji niekintų žemiškus dalykus ir nuolatos siektų dangiškųjų. Per Kristų mūsų Viešpatį. Amen.

235.3(4M4.5)

Gi-53

P.3048

